

Mit is mond a Sargentini-jelentés?

Nem jogi megállapítás, hanem politikai állásfoglalás a Magyarországot elítélő jelentés

Aligha állítható, hogy a Judith Sargentini európai parlamenti képviselő által Magyarországról összeállított jelentés mögött humánus megfontolások, a jogállam iránti mély aggodalom állna. Az alábbiakban elemzést közlünk a jelentésről, amelyről kedden rendeztek plenáris vitát az Európai Parlamentben Strasbourgban – Orbán Viktor miniszterelnök részvételével –, szerdán pedig szavazásra bocsátották a dokumentumot.

Élénk érdeklődés, mondhatni globális érdeklődés kísérte a Sargentini-jelentés néven elhíresült, Judith Sargentini EP-képviselő által készített dokumentum vitáját. Az érdeklődés nem igazán tudható be annak, hogy az EU történetében először került igazán közel ahhoz, hogy egy tagállam szavazati jogát függeszse – holott a bonyolult uniós jogszabályok és eljárások miatt erre amúgy csekély az esély. Sokkal inkább az tűnik érdekesnek, ahogy az Európai Uniót évtizedek óta monolit tömbként irányító hatalmi elit megpróbálja megregulázni az „új hangokat” – ugyanis, amint azt a következőkben megpróbálok bizonyítani is, aligha állíthatjuk azt, hogy a Sargentini-jelentés mögött humánus megfontolások, jogállam iránti mély aggodalom állna.

Önkényesen kiragadott esetek gyűjteménye

A jelentés tartalmi megnevezésével is akad némi probléma, ugyanis jogi dokumentumnak ez semmiképp sem nevezhető, de mélyebb, szakszerű elemzésnek sem. A Sargentini által megkérdezett szervezetek kivétel nélkül évek óta a magyar kormány kérlelhetetlen ellenfelei, a dokumentum nem is igazán koncentrálna a jogállamiság problémájára, tulajdonképp az elmúlt nyolc év politikai folyamatai közül önkényesen kiragadott esetek gyűjteménye, amelyek egymás mellé téve azt a képzetet kelthetik a laikusokban, hogy Magyarországon tényleg súlyos a helyzet. Koránt sincs így, a megfogalmazott példák, a példák mögött meghúzódó érvelés, a bizonyítási módszertan mind-mind hagyynak maguk után kívánnivalót, már amennyiben arra számítanánk, hogy itt egy komoly jog, és alapos társadalmi ismeretekkel rendelkező szerző munkáját olvassuk.

Nézzük csak meg alaposabban a dokumentumot! Kétkedő olvasóim számára jelenteném, hogy mind az angol verziót, mind a magyart elolvastam, a kritikai elemzésem során azonban mindvégig az angol szövegre támaszkodtam. Sargentini asszony témák köré csoportosította gondját-baját, így én is ezen a vonalon haladok. Jelzem, hogy az eredeti angol és a magyar nyelvű verziók között tapasztalható némi eltérés: például a fejezetcímek fordításában, vagy a felsorolás pontozásában. Az alkotmányos és a választási rendszerrel kapcsolatos problémák – jogállam megsértése, vagy megkésett alkotmányozás – során Sargentini asszony a Velencei Bizottságot (VB) hívja segítségül, felidézve, hogy e szervezet hányszor és miben fejezte ki aggodalmát a magyar alkotmányozási folyamattal és az Alaptörvénnyel kapcsolatban. Az alkotmány

elfogadásának, tartalmának, illetve későbbi módosításainak bírálatában Sargentini csak a Velencei Bizottság által megfogalmazottakra támaszkodik, mint bizonyíték, elfeledve megemlíteni, hogy – időrendi sorrendben! – maga a magyar kormány fordult először a testülethez. A második VB-vizsgálat már az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének kérésére indult. Thomas Markert, a VB titkára eme második vizsgálat megindítása után volt a LIBE (az Európai Parlament liberális képviselőit tömörítő szervezet, ennek a tagja Judith Sargentini is) vendége egy vitán, ahol felsorolta azokat a pontokat, amelyeket a jelenlegi vizsgálat nagyító alá vesz. Ezek a következők: a rendelkezés, miszerint az alkotmányt a nemzeti hitvallással összhangban kell értelmezni; az 1949-es alkotmány érvénytelenség nyilvánítása; a határon túl élő magyarok sorsáért való felelősségvállalás; a magzat életének védelme; a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés fogalma; a szexuális irányultság alapján történő diszkrimináció explicit tiltásának a hiánya; a házasság, mint kizárólag férfi és nő közötti kapcsolat definíciója; a bírók nyugdíjkorhatárának csökkentése; a bíróságokra vonatkozó szabályok hiányossága, melyeket későbbi sarkalatos törvények szabnak majd meg; a sarkalatos törvények magas száma, és több új területre való kiterjesztése; a költségvetési tanács hatalma a költségvetés elfogadása során; a helyi önkormányzatok szoros központi szabályozása. A szexuális diszkrimináció tilalmát egyébként a büntetőtörvénykönyv szabályozza, nem is értem, hogy miért szerepel az alkotmány hiányosságai között. Vagyis: inkább nem akarom érteni, ahogy azt sem, hogy az 1949-es kommunista alkotmány megszüntetése miért is okoz fejfájást Nyugaton.

Ugyanitt Markert elmondta, hogy míg sok európai alkotmányban a 2/3-os többséghez kötött alkotmány-, illetve törvénymódosítások biztosítják, hogy csak pártok közötti konszenzus létrejöttével lehessen a szabályokat megváltoztatni, ez a mai magyar politikai életre nem alkalmazható, hiszen egyetlen párt bír ekkora többséggel. „A megoldás abban állna, hogy a hatalom birtoklói önmérsékletről tennének tanulságot, de jelenleg ennek nem látjuk nyomát” – ami, egyezünk meg, izlés, és nem jogi kategória kérdése.

És mit is mondott Judith Sargentini akkor, 2014-ben ezen a vitán? A zöldpárti, holland politikus szerint bár a jelenlegi magyar kormányt négy évre választották meg, az mindent megtesz, hogy „trükkökkel bebiztosítsa, hogy akkor is, ha a következő választást elveszítené, bebetonozza a hatalmi pozícióját a sarkalatos törvén-

Judith Sargentini EP-képviselő jelentése pro és kontra vélemények özönében

nyekkel.” Ami, akárhogy is nézzük, nem több mint politikai állásfoglalás, messze nem jogi megállapítás.

Szemet szúr a külhoni magyarok szavazati joga

A 2018-as magyar választásokról: „az állam és a kormányzópárt közötti mély átfedés (pervasing overlap) állt fent”. Hivatkozik az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetre (EBESZ), majd megjegyzést tesz a kampány során tapasztalható xenofób hangokra, a sajtóban tapasztalható visszasságokra, amelyben a finanszírozási módszer miatt nem alakulhatott ki vita, sérült a választók azon joga, hogy informálódjanak a választás előtt. Sargenti szerint hasonló aggályokat fogalmazott meg a Velencei Bizottság és a Demokratikus Választásokért Tanács közös jelentése, a Joint Opinion.

Sargentini annyiban téved, hogy ez utóbbi jelentés nem a 2018-as választásokról szól, hanem a 2011-ben elfogadott, és életbe lépő új választási törvényről. Ebben az ominózus jelentésben (10. pont) a következőket emelik ki problémaként a magyar választási rendszerrel:

– egyfordulós a korábbi kettő helyett, a visszaosztott helyek (töredékszavazatok) a többséget elérő pártnak kedveznek (kormányozhatóság kérdése, ellenzéknek is ugyanolyan jó)

– a képviselői helyek csökkentése. Mint ismert, a korábbi 386-ról 199-re csökkentette a Fidesz-kormány a parlamenti képviselői helyek számát. Érdekes adalék, hogy korábban, 2009-ben maga Gyurcsány Ferenc javasolta a képviselői helyek csökkentését (valamint az önkormányzati képviselői helyek megfelezését), a volt miniszterelnök akkor még nemcsak, hogy 199 képviselői helyet szeretett volna, hanem a magyar választási rendszert úgy változtatta volna meg, hogy csak listára lehessen szavazni. Akkor ez ellen senki nem volt kifogása, legalábbis erre vonatkozó állásfoglalását sem a Velencei Bizottságnak, sem Sargentini asszonynak nem találtam.

– a jelöltállítás szabályainak változása – a korábbi 750 ajánlószelvény (kopogtatócédula) begyűjtése helyett 500 aláírásra van szüksége annak, aki jelölt kíván lenni, valamint, szemben a korábbi

1kopogató=1jelölt helyett a választópolgár több jelöltet is támogathat aláírásával. (Egyazon jelöltet pedig csak egyszer – értelemszerűen). Korábban a kopogtatócédulákkal rengeteg visszaélés történt, azt ugyanis a választópolgárok kapták meg postán (ha megkapták), a postaládába (ha onnan kilopták, akkor így járt), a cédulát könnyen lehetett hamisítani (fénymásolni) stb. A kevesebb aláírás ugyanakkor a jelöltállítás bőségének a lehetőségét segíti, ami nem épp jogállam- vagy demokráciaellenes cselekedet.

És ki más bukkanna fel a problémás személyek között, mint az örök bűnösök, a határon túli magyarok? Vérünkbe ivódott balkáni kö-

oda. Ebben az elméleti esetben viszont nem csak az áll fent, hogy a határon túli magyarok eldöntötték a választást, hanem az, hogy a magyarországi magyarok nem tudták eldönteni – ami nem a határon túliak hibája. Fölöttébb érdekes, hogy az EP részéről alig hallunk fogcsikorgatást amiatt, hogy a románok mindenféle nehézség nélkül adják meg a román állampolgárságot a Moldovai Köztársaságban élő románoknak, akik szavazhatnak is. Ahogy arról az uniós aggodásról sem kapunk híreket, hogy a külföldön élő négymillió (!!!) román, a diaszpóra, szintén szavazhat – mi több, mind a moldovaiak, mind a diaszpóra döntött már el választást Romániában.

Sargentini asszony a Velencei Bizottságot (VB) hívja segítségül, felidézve, hogy e szervezet hányszor és miben fejezte ki aggodalmát a magyar alkotmányozási folyamattal és az Alaptörvénnyel kapcsolatban.

zönyünkkel már csak legyintünk azon, hogy az elemzett jelentésben a magyar választási törvénnyel kapcsolatos aggályok között szerepel a határon túli magyarok szavazati joga.

Összességében azonban a Joint Opinion megfogalmaz néhány ajánlást, de nem köt bele, mi több, nem mond, ír olyasmit, hogy a magyar választási rendszer antidemokratikus lenne – leginkább javasol néhány jogi fogalmi tisztázást a vonatkozó törvénykezésben, úgy mint a határon túli magyar szavazók választási részvételének a lebonyolítása stb. Fölöttébb homályos, ha nem épp érthetetlen, hogy Sargentini jelentésének pontjában miért hivatkozik erre, mint bizonyítékra, évrre.

Ami pedig a Velencei Bizottság Joint Opinion jelentésében szemet szűrhet, hogy a nagyszámú határon túli szavazattól félti a mindenkori magyar választásokat. Akik úgymond ily módon eldönthetik a választásokat – állították 2012-ben, és azóta sem történt ez meg, a választási rendszer szabályai miatt a határon túliak egy, maximum két mandátumról dönthetnek. Ami ugyan eldöntheti azt, hogy ki alakít kormányt, amennyiben a magyarországi választópolgárok nagyjából fele-fele arányban szavaznának ide, meg am-

Sértette a jogállamot a nemzeti konzultáció?

„A magyar kormány túlzásba vitte a nemzeti konzultációkat. A 2017-es Állítsuk meg Brüsszelt nevű kampányban elhangzottak rágalmak és valótlan állítások, amelyekre a bizottság is felhívta a kormány figyelmét – ettől függetlenül a konzultációk folytatódtak”. Ez viszont már annyira a sértődött óvodás kategória, hogy kommentálni is fárasztó – viszont benne van a jelentésben, mint a jogállami keretek megsértésének ékes bizonyítéka. Azért azt említsük meg, hogy a 2006-os tavaszi országgyűlési választások során az akkori magyar kormány – a Gyurcsány-kormány – erőből megakadályozta, hogy a Központi Statisztikai Hivatalnak (KSH) az ország gazdasági helyzetére vonatkozó adatai nyilvánossá váljanak, és a választópolgárok ennek a birtokában hozzassák meg döntésüket. Arra kérem a kedves olvasókat, keressék meg Sargentini asszony akkori felháborodásának nyomait. Előre is köszönöm!

FELCSER V. ÖRS

A szerző blogger, a Nethuszár portál munkatársa